

Ellátások betegség esetére – megelőző ellátások

Az egészségügyi célú prevenció a betegségek keletkezésének megelőzését, az egészség fenntartását, és a szervezet megedzését, illetve az állapotromlás megakadályozását is jelenti. A prevenció célja az egészségi állapot és az életminőség javítása, az egészség védelme, a betegségek, sérülések megelőzése.

[Megelőző ellátások életkor csoportonként](#) [A megelőző ellátások igénybevétele](#) [Utazási költségtérítés](#)

Az elsődleges prevenció keretében, a betegségek és sérülések megelőzése érdekében legfontosabb eszköz az egészségnevelés, ami az egészséges személyek egészségi állapotának megőrzését, ellenálló képességük fokozását, a betegségekkel szembeni fogékonyság csökkentését jelenti. A másodlagos megelőzés során a betegség korai felismerésére illetve az egyes rizikótényezők korai kiküszöbölésére törekszenek, ezért ez a kóros folyamatok kialakulásához vezető tényezők időben történő felismerésén és gondozásán alapul. A másodlagos prevenció fő eszközei a szűrővizsgálatok, amelyek igénybevételének egy részét az egészségbiztosítás is támogatja.

Az ún. harmadlagos prevenció a betegségek kezelését, rehabilitációját, illetve az állapotromlás megakadályozását, a terápiás eljárásokat tartalmazza, ezért a prevenciós ellátások keretében jár a betegség várható következményeinek, illetve szövődményeinek korai felismerését célzó vizsgálatok elvégzése is.

A betegek megfelelő tájékoztatása érdekében az OEP által készített, biztosítottaknak szóló tájékoztatókat, kiadványokat az egészségügyi szolgáltatók a betegforgalom számára nyitva álló helyiségekben közzéteszik.

A tüdőszűrés 40 éves kor felett vehető igénybe a tb támogatott megelőző ellátások keretében. Ha a tüdőszűrést nem az ÁNTSZ rendelte el, vagy nem a korcsoport szerinti, tb támogatással igénybe vehető tüdőszűrésről van szó, vagy nem a szakképzési intézményekben oktatásban részesülők szakmai alkalmassági vizsgálatairól, akkor a tüdőszűrésért akkora összegű térítési díjat kell fizetni, mint amekkora összeg ezért a közfinanszírozásban is jár a szolgáltatóknak.

Megelőző ellátások életkor csoportonként

A [biztosított](#) és az [egészségügyi szolgáltatásra jogosult személy](#) a kötelező egészségbiztosítás keretében [fogászati szűrővizsgálatokat](#) és egyéb, életkor-csoportonként meghatározott megelőző ellátásokat, meghatározott gyakorisággal vehet igénybe.

Életkortól függetlenül, az anyatejet adományozó nők térítésmentesen vehetik igénybe az anyatej adományozás feltételeként, járványügyi érdekből kötelezően végzendő szűrővizsgálatokat.

Az újszülött az egészséges fejlettségét ellenőrző, az esetleges károsodások korai felismerését szolgáló szűrővizsgálatokra jogosult. Ennek keretében:

0-4 napos életkorban támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok:

- teljes fizikális vizsgálat, különös tekintettel a fejlődési rendellenességek szűrésére,
- testtömeg, testhossz, fejkörfogát mérése és a hazai standardok szerinti értékelése,
- ideggyógyászati vizsgálat,
- csípőficam szűrése,
- érzékszervek működésének vizsgálata körében a hallás és a látás vizsgálata,

- veleszületett anyagcsere-betegségek vizsgálata: galactosaemia (összgalaktóz-szint és Gal-1-PUT), hypothyreosis, biotinidáz hiány, és tömegspektográfiás vizsgálattal, egy vizsgálati mintából: jávorfaszörp betegség (MSUD), tyrosinaemia I, II, citrullinaemia I (argininosuccinát synthase hiány, ASS), arginosuccinic aciduria (arginosuccinát lyase hiány, ASL), homocystinuria, rövid-láncú acyl-CoA dehydrogenase hiány (SCAD), közép-láncú acyl-CoA dehydrogenase hiány (MCAD), hosszú-láncú hydroxi-acyl-CoA dehydrogenase hiány (LCHAD), nagyon hosszú-láncú acyl-CoA dehydrogenase hiány (VLCAD), Carnitin-palmytoil transferase hiány (CPT-I, II), Carnitin transzport zavara (CT), multiplex acyl-CoA dehydrogenase defectus (glutársav aciduria GA II), beta-ketothiolase (oxothiolase) hiány, glutársav aciduria I (GAI), isovaleriánsav acidaemia (IVA), metilmalonsav acidaemia (MMA), propionsav acidaemia (PA), 3-hydroxi-3-metilglutaryl-(HMG-)-CoA lyase, methylcrotonyl CoA karboxylase hiány (MCC) multiplex carboxylase hiány, phenylketonuria

újszülöttkori szűrése.

1, 3 és 6 hónapos életkorban támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok:

- teljes fizikális vizsgálat, különös tekintettel a fejlődési rendellenességek szűrésére,
- mozgásszervi vizsgálat, csípőficam szűrése 4 hónapos korig,
- idegrendszer vizsgálata,
- rejtettheréjűség vizsgálata,
- a pszichomotoros és mentális fejlődés vizsgálata,
- érzékszervek működésének vizsgálata (látás, kancsalság, hallás)
- testhossz, testtömeg, fejkörfogot mérése, a fejlődés és tápláltsági állapot értékelése a hazai standardok alapján.

A gyermek egy éves kora után – életkor-csoportonként – a következő megelőző ellátásokat lehet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe venni.

1 éves életkorban és 6 éves életkorig évente támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok

- teljes fizikális vizsgálat,
- idegrendszer vizsgálata,
- rejtettheréjűség vizsgálata 2 éves korig,
- herék vizsgálata évente,
- testmagasság, testtömeg (fejkörfogot szükség szerinti mérése), a fejlődés és tápláltsági állapot értékelése hazai standardok alapján,
- a pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák feltárása,
- érzékszervek működésének vizsgálata a szakmai irányelveknek megfelelően,
- beszédfejlődés vizsgálata,
- mozgásszervek vizsgálata: különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc rendellenességeire (tartáshiba, scoliosis),
- vérnyomás mérése 3-6 éves életkor között,
- korai fogászati szűrés és gondozás.

6 és 18 éves kor között (kétévente) támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok:

- teljes fizikális vizsgálat,
- a kórelőzmény és családi anamnézis ismételt felvétele,
- az anamnézis alapján veszélyeztetett gyerekek kiszűrése, szükség esetén szakorvosi vizsgálatra irányítása,
- pajzsmirigy tapintásos vizsgálata 4. évfolyamtól,

- a testmagasság, testtömeg, a testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése, a nemi fejlődés értékelése,
- pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés, magatartásproblémák feltárása,
- érzékszervek működésének vizsgálata a szakmai irányelveknek megfelelően, a színlátás vizsgálata,
- mozgásszervek vizsgálata: különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc-rendellenességekre,
- vérnyomásmérés,
- fogászati szűrés és gondozás.

Az adott év szeptember 1-je és a következő év augusztus 31-e között 16. életévüket betöltő gyerekek által az iskolaorvosnál, illetve iskolai védőnőnél igénybe vehető szűrővizsgálatok:

- teljes fizikális vizsgálat,
- a kórelőzmény és családi anamnézis ismételt felvétele, az anamnézis alapján veszélyeztetett gyerekek kiszűrése, szükség esetén szakorvosi vizsgálatra irányítása,
- a tápláltsági állapot, a szív- és érrendszeri állapotfelmérés,
- testmagasság, testtömeg mérése, a testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése,
- pszichés, motoros, mentális szociális fejlődés és magatartásproblémák feltárása,
- érzékszervek működésének vizsgálata (látás, kancsalság, hallás),
- mozgásszervek vizsgálata, különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc-rendellenességekre (tartáshiba, scoliosis),
- vérnyomásmérés
- pajzsmirigy tapintásos vizsgálata.

Ezt a 16 éves kori záró állapotvizsgálatot a házi orvos (házi gyermekorvos) és a területileg illetékes védőnő végzi el, ha az iskolakötelezettség ellenére a gyerek nem jár iskolába.

A 18 éven felüli korosztály az életkornak és a nemnek megfelelő rizikófaktorok által indukált szűrővizsgálatokra, illetve a környezeti tényezők okozta megbetegedések megelőzését és korai felismerését célzó szűrővizsgálatokra (a munkaköri alkalmasság vizsgálat és az ahhoz szükséges további járóbeteg-ellátás kivételével) és évente egy alkalommal fogászati szűrővizsgálatra jogosult.

21 éves korban a felnőttkori alapstátusz meghatározása keretében támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok

- a családi anamnézis adatainak frissítése, különös tekintettel a szülők és a testvérek között a korai életkorban (férfiaknál 55 évnél, nőknél 65 évnél fiatalabbaknál) jelentkező szívkoszorúér-betegségekre, érelmeszesedéssel kapcsolatos szélütésre, verőérszűkületre,
- életmódbeli tényezők (táplálkozási szokások, fizikai aktivitás, dohányzás, alkoholfogyasztás) feltárása,
- részletes fizikális vizsgálat, testsúly, haskörfogat, testmagasság, testtömegindex meghatározása, vérnyomásmérés,
- abdominális obesitas (haskörfogat nőknél ≥ 80 cm, férfiaknál ≥ 94 cm) esetén a metabolikus szindróma más alkotóelemei (triglicerid-szint, HDL-koleszterin-szint, vérnyomásérték, éhomi vércukorszint) fennállásának a vizsgálata,
- a 2-es típusú diabetes mellitus szempontjából nagy kockázatú személyeknél (elhízás, a diabetes mellitus családi halmozódása, a kórelőzményben gestatio diabetes) orális glükóz tolerancia teszt elvégzése (éhomi és 120 perces értékek értékelése) vagy ennek kivitelezhetetlensége esetén éhomi és postprandiális vércukorszint meghatározása,
- a teljes kardiovaszkuláris kockázat felmérése,

- vesebetegség szempontjából nagy kockázatú személyeknél (öröklődő vesebetegség familiáris előfordulása, hipertónia, diabetes mellitus stb. fennállása) szérumban kreatininszint, a kreatinin clearance becsült értékének a meghatározása vizeletvizsgálat (tesztcsikkal): fehérje- és haematuria meghatározása,
- a családi kórelőzmény elemzése a 40 éves kor alatt a szülők és a testvérek között előforduló benignus és malignus szolid tumorokra, valamint hajlamosító állapotokra,
- sztomato-onkológiai vizsgálat, különös tekintettel a parodontosusra, mint atheroszklerózisra is hajlamosító tényezőre, valamint az ajak- és szájüregi rákra hajlamosító állapotokra, (a fogászati alapellátást nyújtó fogorvosnak és a háziorvosnak is feladata)
- látásvizsgálat.

21 és 40 éves kor között támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok:

- a teljes kardiovaszkuláris kockázat felmérés alapján **kis kardiovaszkuláris kockázatúnak** megállapított személyeknél az alapstátus meghatározását követő időponttól **ötévente, közepes és nagy kardiovaszkuláris kockázatúnak megállapított személyeknél pedig kétévente:**
 - a családi anamnézis adatainak frissítése, különös tekintettel a szülők és a testvérek között a korai életkorban (férfiaknál 55 évnél, nőknél 65 évnél fiatalabbaknál) jelentkező szívkoszorúér-betegségekre, érlelmeszesedéssel kapcsolatos szélütésre, verőérszűkületre,
 - életmódbeli tényezők (táplálkozási szokások, fizikai aktivitás, dohányzás, alkoholfogyasztás) feltárása,
 - részletes fizikális vizsgálat, testsúly, haskörfogat, testmagasság, testtömegindex meghatározása, vérnyomásmérés,
 - abdominális obesitas (haskörfogat nőknél ≥ 80 cm, férfiaknál ≥ 94 cm) esetén a metabolikus szindróma más alkotóelemei (triglicerid-szint, HDL-koleszterin-szint, vérnyomásérték, éhomi vércukorszint) fennállásának a vizsgálata,
 - a 2-es típusú diabetes mellitus szempontjából nagy kockázatú személyeknél (elhízás, a diabetes mellitus családi halmozódása, a kórelőzményben gestációs diabetes) orális glükóz tolerancia teszt elvégzése (éhomiai és 120 perces értékek értékelése) vagy ennek kivitelezhetetlensége esetén éhomi és postprandiális vércukorszint meghatározása,
 - a teljes kardiovaszkuláris kockázat felmérése,
- a vesebetegség szempontjából **nagy kockázatú** személyeknél (hipertónia, diabetes mellitus) **kétévente:**
 - szérumban kreatininszint meghatározása
 - vizeletvizsgálat (tesztcsikkal): mindkét nemből fehérjeürítés, haematuria meghatározása,
- **kétévente** sztomato-onkológiai szűrővizsgálat (a fogászati alapellátást nyújtó fogorvosnak és a háziorvosnak is feladata).

40 és 64 éves kor között támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok:

- a teljes kardiovaszkuláris kockázat felmérés alapján **kis kardiovaszkuláris kockázatúnak** megállapított személyeknél az alapstátus meghatározását követő időponttól **ötévente, közepes és nagy kardiovaszkuláris kockázatúnak megállapított személyeknél pedig kétévente:**
 - a családi anamnézis adatainak frissítése, különös tekintettel a szülők és a testvérek között a korai életkorban (férfiaknál 55 évnél, nőknél 65 évnél fiatalabbaknál) jelentkező szívkoszorúér-betegségekre, érlelmeszesedéssel kapcsolatos szélütésre, verőérszűkületre,

- életmódbeli tényezők (táplálkozási szokások, fizikai aktivitás, dohányzás, alkoholfogyasztás) feltárása,
 - részletes fizikális vizsgálat, testsúly, haskörfogat, testmagasság, testtömegindex meghatározása, vérnyomásmérés,
 - abdominális obesitas (haskörfogat nőknél ≥ 80 cm, férfiaknál ≥ 94 cm) esetén a metabolikus szindróma más alkotóelemei (triglicerid-szint, HDL-koleszterin-szint, vérnyomásérték, éhomi vércukorszint) fennállásának a vizsgálata,
 - a 2-es típusú diabetes mellitus szempontjából nagy kockázatú személyeknél (elhízás, a diabetes mellitus családi halmozódása, a kórelőzményben gestatio diabetes) orális glükóz tolerancia teszt elvégzése (éhomiai és 120 perces értékek értékelése) vagy ennek kivitelezhetetlensége esetén éhomi és postprandiális vércukorszint meghatározása,
 - a teljes kardiovaszkuláris kockázat felmérése,
- a **nagy kardiovaszkuláris kockázatú személyeknél** a panaszt nem okozó ateroszklerózis tüneteinek kétévenkénti vizsgálata (a perifériás artériák tapintása és meghallgatása), ultrahangos áramlásméréssel („mini-Doppler”) a boka-kar index meghatározása,
- a **vesebetegség** szempontjából nagy kockázatú személyeknél (hipertónia, diabetes mellitus) **kétévente:**
- szérumban kreatininszint, a kreatinin clearance becült értékének a meghatározása,
 - vizeletvizsgálat (tesztcsíkkal: fehérjeürítés,
 - haematuria meghatározása,
- sztomato-onkológiai szűrés kétévente (a fogászati alapellátást nyújtó fogorvosnak és a házi orvosnak is feladata)
- mellkas-szűrővizsgálat (tüdőszűrés) évente a területileg illetékes tüdőszűrő állomáson vagy a területi mozgó szakorvosi szolgálatnál.

65 éves kor felett támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok

- az életkorral járó fokozott kardiovaszkuláris kockázat miatt **kétévente:**
- életmódbeli tényezők (táplálkozási szokások, fizikai aktivitás, dohányzás, alkoholfogyasztás) feltárása,
 - részletes fizikális vizsgálat, testsúly, haskörfogat, testmagasság, testtömegindex meghatározása, vérnyomásmérés,
 - abdominális obesitas (haskörfogat nőknél ≥ 80 cm, férfiaknál ≥ 94 cm) esetén a metabolikus szindróma más alkotóelemei (triglicerid-szint, HDL-koleszterin-szint, vérnyomásérték, éhomi vércukorszint) fennállásának a vizsgálata,
 - a 2-es típusú diabetes mellitus szempontjából nagy kockázatú személyeknél (elhízás, a diabetes mellitus családi halmozódása, a kórelőzményben gestatio diabetes) orális glükóz tolerancia teszt elvégzése (éhomi és 120 perces értékek értékelése) vagy ennek kivitelezhetetlensége esetén éhomi és postprandiális vércukorszint meghatározása,
- a panaszt nem okozó ateroszklerózis tüneteinek kétévenkénti vizsgálata (a perifériás artériák tapintása és meghallgatása), ultrahangos áramlásméréssel („mini-Doppler”) a boka-kar index meghatározása,
- a vesebetegség szempontjából nagy kockázatú személyeknél (hipertónia, diabetes mellitus) **kétévente:**

- szérum kreatininszint, a kreatinin clearance becsült értékének meghatározása,
 - vizeletvizsgálat: fehérjeürítés,
 - haematuria meghatározása,
- sztomato-onkológiai szűrés két évente, (a fogászati alapellátást nyújtó fogorvosnak és a háziorvosnak is feladata)
 - érzékszervek vizsgálata évente.
 - mellkas-szűrővizsgálat (tüdőszűrés) évente a területileg illetékes tüdőszűrő állomáson vagy a területi mozgó szakorvosi szolgálatnál.

A megelőző ellátások igénybevétele

A szűrővizsgálatokat a beteg és kezelőorvosa egyaránt kezdeményezheti. A szűréseken való részvétel – néhány, az újszülöttek és a tanköteles korú gyerekek vizsgálatától eltekintve – önkéntes, elsősorban az érintett személy saját érdekét szolgálja, egyes szűrővizsgálatokon való részvételt azonban kötelezővé is tehet jogszabály. Az orvosi vizsgálat során a háziorvos (házi gyermekorvos) vagy a szakorvos azonban köteles az ellátott beteg figyelmét felhívni a kompetenciájába tartozó szűrővizsgálat igénybevitelének lehetőségére. A felnőttkori alapstátusz meghatározása körébe tartozó szűrővizsgálatok szükségességére külön is fel kell hívni az arra jogosult beteg figyelmét.

A biztosított személy szűrővizsgálatát az annak elvégzésére jogosult orvos nem tagadhatja meg, ha a tb támogatás feltételei egyébként fennállnak.

A gyermekek egészségére vonatkozó adatokat, a kötelező állapotfelmérések és szűrővizsgálatok eredményeit, a 16 éves korban végzett záró állapotvizsgálat adatait, a Védőoltások Adatlapját, valamint – a gyerek törvényes képviselője hozzájárulásával – a jogosítványhoz szükséges elsősegély-nyújtási ismeretek megszerzésének tényét 2009. szeptember 1-jét követően az ún. **Egészségügyi Könyvben** dokumentálják.

A szűrővizsgálatok elvégzésére jogosult

A prevenció tevékenység legfőbbje a háziorvos feladatkörébe tartozik, de szerepet kapnak a védőnők, illetve az [iskola egészségügyi ellátást végző szolgáltatók](#), a fogászati szűrővizsgálatban a fogorvosok is, továbbá bizonyos vizsgálatok a szakellátást végző szolgáltatók feladatát képezik (pl: az újszülött 0-4 napos életkorában szükséges szűréseket a szülészeti-nőgyógyászati osztályon vagy az újszülött osztályon végzik el).

A felnőttkori alapstátusz meghatározása során, illetve az azt követő szűréseken esedékes sztomato-onkológiai vizsgálatot a háziorvos mellett a fogászati alapellátást nyújtó **fogorvos** is elvégezheti.

A 2008. január 1-jétől igénybevett járóbeteg-szakellátás és fogorvosi alapellátásokról az egészségügyi szolgáltató ún. **elszámolási nyilatkozatot** ad a betegnek. Ebben az elszámolási nyilatkozatban a szolgáltató tájékoztatja a beteget a beteg által igénybe vett ellátásról (közérthetően, magyar nyelven és OENO kód feltüntetésével), illetve az ellátásért fizetendő – az ellátás igénybevitelének feltételül szolgáló – térítési díjról és az ellátásért az egészségbiztosítási finanszírozás keretében igényelhető legmagasabb finanszírozási összegről.

- **A védőnő a következők szerint jogosult vizsgálatokat végezni:**

Lakóhely szerint illetékes területi védőnő végzi:

Az 1, 3 és 6 hónapos életkorban támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok közül:

- a pszichomotoros és mentális fejlődés vizsgálata,

- érzékszervek működésének vizsgálata (látás, kancsalság, hallás),
- testhossz, testtömeg, fejkörfogat mérése,
- a fejlődés és tápláltsági állapot értékelése a hazai standardok alapján.

1 éves életkorban és 6 éves életkorig évente támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok közül:

- testmagasság, testtömeg (fejkörfogat szükség szerinti mérése), a fejlődés és tápláltsági állapot értékelése hazai standardok alapján,
- a pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák feltárása,
- érzékszervek működésének vizsgálata a szakmai irányelveknek megfelelően,
- beszédfejlődés vizsgálata,
- mozgásszervek vizsgálata: különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc rendellenességeire (tartáshiba, scoliosis),
- vérnyomás mérése (3-6 éves életkor között)

Az iskolai védőnő végzi:

6 és 18 éves kor között támogatással igénybe vehető szűrővizsgálatok közül:

- pajzsmirigy tapintásos vizsgálata 4. évfolyamtól,
- a testmagasság, testtömeg, a testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése,
- a nemi fejlődés értékelése,
- pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés, magatartásproblémák feltárása,
- érzékszervek működésének vizsgálata a szakmai irányelveknek megfelelően, színlátás vizsgálata,
- mozgásszervek vizsgálata: különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc-rendellenességekre,
- vérnyomásmérés

az adott év szeptember 1-je és a következő év augusztus 31-e között 16. életévüket betöltő gyerekek esetén:

- testmagasság, testtömeg mérése, a testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése,
- pszichés, motoros, mentális szociális fejlődés és magatartásproblémák feltárása,
- érzékszervek működésének vizsgálata (látás, kancsalság, hallás)
- vérnyomásmérés
- pajzsmirigy tapintásos vizsgálata

elvégzését.

Az iskola egészségügyi ellátás

Az iskola egészségügyi ellátás a 3-18 éves korosztály és a 18 év feletti, középfokú nappali tagozatos iskolai oktatásban résztvevők megelőző jellegű, az egészségügyi alapellátás keretében szervezett ellátása. Az iskola egészségügyi ellátásról az óvodák és iskolák gondoskodnak, iskolaorvos és iskolai védőnő, illetve fogorvos és fogászati asszisztens közreműködésével. 800 fő tanulólétszám fölött kötelező teljes munkaidős iskola-védőnőt alkalmazni.

Az iskola-egészségügyi ellátást végző iskolaorvos és iskolai védőnő e tevékenységét a gyermek házi orvosával illetve a területi védőnőjével egyeztetve és vele együttműködve végzi.

Az iskolaorvos – lehetőség szerint iskolaegészségtan és ifjúságvédelem szakvizsgával is rendelkező – háziorvosi, belgyógyász vagy csecsemő-gyermekgyógyász orvos. Szakmunkásképző iskolában, szakiskolában és szakközépiskolában tanuló 14 éven felüliek esetében üzemorvosi szakorvosi képesítéssel rendelkező orvos is elláthatja az iskolaorvosi feladatokat.

Az iskola fogorvos gyermek-fogszakorvos vagy gyermekfogászatban jártas fogorvos lehet.

Az iskolaorvos az óvodában, iskolában elsősegélyben részesített akut beteg gyereket további kezelésre a beteg háziorvosához irányítja, szükség esetén intézkedik a beteg fekvőbeteg-intézetbe szállítása iránt.

Az iskolafogászat a szükségleteknek megfelelő preventív és terápiás gondozást jelent.

A gyermekek, tanulók csoportos fogászati szűrővizsgálata és kezelése a területileg illetékes fogászati rendelőben évente kétszer, tanítási időben történik. Fogászati szűrővizsgálatra és kezelésre egy tanuló (tanulócsoport) tanévenként 10 tanítási óráról vonható el.

A szűrővizsgálaton való részvételt, valamint annak ideje alatt a tanulók felügyeletét az óvoda, iskola biztosítja.

A nevelési-oktatási intézmény orvosa által ellátandó iskola-egészségügyi feladatok

1. A gyermekek, tanulók egészségi állapotának vizsgálata, követése

- Az óvodás korú gyermekek vizsgálata járvány és fertőző betegségek esetén, az iskolai tanulók vizsgálata a 2., 4., 6., 8., 10. és 12. évfolyamokban. Ennek keretében teljes fizikális vizsgálat, illetve a kórelőzmény és családi anamnézis ismételt felvétele, az anamnézis alapján veszélyeztetett gyerekek kiszűrése, szakorvosi ellátásra irányítása. Az orvosi vizsgálat eredményéről az orvos leletet ad a törvényes képviselő részére.
- A krónikus beteg, valamint a testi, szellemi, érzékszervi fogyatékos tanulók háziorvossal egyeztetett fokozott ellenőrzése, kiemelt gondozása szakrendelések, gondozóintézetek igénybevételével. Ezen gyermekek egészségesek között történő integrált oktatása esetén orvosi vélemény adása.
- A testi, érzékszervi, értelmi és beszéd fogyatékos állapotot megállapító szakértői bizottság elé utalás esetén a bizottság részére a tanuló egészségi állapotára vonatkozó adatok közlése.
- Üdülés, táborozás előtti orvosi vizsgálatok elvégzése.
- Az átfogó gyermekfogászati program szervezésében való közreműködés és végrehajtásának ellenőrzése.

A 16 éves kori következő állapotvizsgálatok közül az iskolaorvos feladata többek között:

- teljes fizikális vizsgálat,
- a kórelőzmény és családi anamnézis ismételt felvétele, az anamnézis alapján veszélyeztetett gyerekek kiszűrése, szükség esetén szakorvosi vizsgálatra irányítása,

2. Alkalmassági vizsgálatok elvégzése

- Szakmai alkalmassági vizsgálatok elvégzése,
- Pályaválasztási tanácsadás orvosi feladatainak elvégzése.
- A testnevelési csoportbeosztás elkészítése, gyógytestneveléssel, testneveléssel, sporttal kapcsolatos iskola-egészségügyi feladatok ellátása.

3. Közegészségügyi és járványügyi feladatok

- Az iskolai életkorhoz kötött és kampányoltások elvégzése és dokumentálása.
- A járványügyi előírások betartásának ellenőrzése, fertőző megbetegedések esetén járványügyi intézkedések elrendelése, a megtett intézkedésekről az ÁNTSZ illetékes intézetének értesítése.

- A nevelési-oktatási intézményben folyó étkeztetés ellenőrzése.
- Közegészségügyi-járványügyi hiányosságok észlelésekor javaslattétel a hibák megszüntetésére valamint az ÁNTSZ illetékes intézetének értesítése.

4. Elsősegélynyújtás

Az iskolában bekövetkező balesetek, sérülések, akut megbetegedések elsődleges ellátása, majd a tanuló háziorvoshoz, házi gyermekorvoshoz, illetve egyéb intézménybe irányítása.

5. Részvétel a nevelési-oktatási intézmény egészségnevelő tevékenységében

- Részvétel az iskolai egészséges életmódra nevelésben, a Nemzeti Alaptanterv végrehajtásában.
- Egészségügyi információk közlése a szülőkkel és a pedagógusokkal.
- Önvizsgálati alapismeretek tanítása

6. Környezet-egészségügyi feladatok

- Az intézményi környezet - tantermek, gyakorlati helyiségek, tornaterem, egyéb kiszolgáló helyiségek - ellenőrzése, a hiányosságok észlelése, intézkedések megtétele.
- A tanulók gyakorlati oktatásával kapcsolatos munkahelyi körülmények figyelemmel kísérése.

Az iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által önállóan ellátandó feladatok

1. A tanulók védőnői vizsgálata 6 éven felüliek esetében kétévenként (kivéve a színlátás vizsgálata):

- a testmagasság, testtömeg, a testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése, a nemi fejlődés értékelése,
- a pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák feltárása,
- érzékszervek működésének vizsgálata (látás, kancsalság, hallás) és a színlátás vizsgálata a 6. évfolyamban,
- mozgásszervek vizsgálata: különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc-rendellenességekre,
- vérnyomásmérés,
- pajzsmirigy tapintásos vizsgálata a 4. évfolyamtól.

2. A gyermekek, tanulók személyi higiéniájának ellenőrzése.

3. Elsősegélynyújtás.

4. Az orvosi vizsgálatok előkészítése.

5. A védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok elvégzése.

6. A krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése.

7. Részvétel az egészségtan oktatásában elsősorban az alábbi témákban:

- az egészséggel kapcsolatos alapismeretek (személyi higiéné, egészséges életmód, betegápolás, elsősegélynyújtás),
- családtervezés, fogamzásgátlás,
- szülői szerep, csecsemőgondozás,
- önvizsgálattal kapcsolatos ismeretek,
- szenvedélybetegségek megelőzése.

8. Testnevelés, gyógytestnevelés, technikai órák, iskolai helyiségek és környezet, az étkeztetés higiéniés ellenőrzésében való részvétel.

9. Kapcsolattartás a szülőkkel (szülői értekezlet, családlátogatás).

10. Pályaválasztás segítése.

Az iskolafogászati tevékenységet ellátó fogorvos feladatai

1. A körzetéhez tartozó gyermekeket - egyénileg és csoportosan - fogászati gondozásban részesíti, a preventív és terápiás ellátást a szükségleteknek megfelelően végzi.
2. Tervezi és szervezi a csoportos és egyéni kezelések rendjét.
3. Évente két alkalommal a rendelőben elvégzi a tanulók csoportos fogászati vizsgálatát és kezelését. A további kezelésre szorulókat visszarendeli. Szakellátásra (pl. fogsabályozó kezelésre) irányítja a rászorulókat.
4. Elvégzi az óvodások szűrővizsgálatát az óvodában, évente legalább egyszer. A rászorulókat - egyénileg vagy csoportosan - kezelésre berendeli.
5. Évente legalább egy alkalommal meglátogatja a körzetéhez tartozó nevelési-oktatási intézményeket, az intézmények vezetőivel rendszeres kapcsolatot tart.
6. Az iskolafogászati osztálynévsorokat és az aktuális tájékoztató nyomtatványokat a tanév elején eljuttatja az oktatási intézménybe.
7. Kiemelt gondozásban részesíti a fogyatékos és más módon veszélyeztetett gyermekeket. Ellátásukat a háziorvossal, iskolaorvossal egyeztetett módon végzi.
8. Egészségügyi felvilágosító és nevelő tevékenységet folytat, részt vesz a nevelési-oktatási intézményben folyó egészséges életmódra nevelésben, az egészségtan oktatásban.
9. Szervezi és irányítja a komplex fogászati megelőző programot.

A tankötelezettség megszűnését követően – az egészségbiztosítás keretében – a háziorvos két évente a következő szűrővizsgálatokat végzi el:

- teljes fizikális vizsgálat,
- a kórelőzmény és családi anamnézis ismételt felvétele,
- az anamnézis alapján veszélyeztetett gyerekek kiszűrése, szükség esetén szakorvosi vizsgálatra irányítása,
- pajzsmirigy tapintásos vizsgálata,
- a testmagasság, testtömeg, a testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése, a nemi fejlődés értékelése,
- pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés, magatartásproblémák feltárása,
- érzékszervek működésének vizsgálata a szakmai irányelveknek megfelelően, a színlátás vizsgálata,
- mozgásszervek vizsgálata: különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc-rendellenességekre,
- vérnyomásmérés,
- fogászati szűrés és gondozás.

Népegészségügyi célú, célzott szűrővizsgálat

A népegészségügyi célú, célzott szűrővizsgálat olyan népegészségügyi tevékenység, amely a lakosság meghatározott korcsoportjaira terjed ki és meghatározott gyakorisággal az adott korcsoportba tartozókat – a védőnők közreműködésével kiküldött értesítőkkal – **személyes meghívással értesítik** a vizsgálat szükségességéről, illetve lehetőségéről.

A népegészségügyi célú, célzott szűrővizsgálatok csak szakellátás keretében végezhetők el.

A népegészségügyi célú, célzott szűrővizsgálatok keretében a **25 és 65 év életkor közti** nők az egyszeri, negatív eredményű szűrővizsgálatot követően háromévenként nőgyógyászati onkológiai méhnyakszűrésre jogosultak. A méhnyakszűrés során elsődlegesen a méhnyakelváltozások sejtvizsgálatát (citológia) és kolposzkópos vizsgálatot végeznek, járóbeteg ellátás keretében, nőgyógyászati szakrendelésen, illetve citodiagnosztikai laboratóriumban.

A 45 és 65 év életkor közötti nők kétévenként népegészségügyi céllal mammográfia vizsgálatra jogosultak. A mammográfia a mell lágyszövet röntgenvizsgálatán alapuló szűrővizsgálat.

A megelőző ellátások hatékony igénybevitelének érdekében az egyes egészségügyi ellátások térítésmentes igénybevitelére való jogosultságot a támogatott szűrővizsgálaton való részvételhez kötheti valamely jogszabály, sőt a szűrővizsgálat elmulasztása esetén az azzal összefüggő ellátások igénybevitelét részleges térítési díjhoz is kötheti. A fogászati ellátások térítési díját 15%-kal csökkenteni kell, ha a beteg részt vett az időszakos fogászati szűrővizsgálaton.

A **járványügyi okból végzett** szűrővizsgálatok (pl. tüdőszűrés) segítségével kiszűrhető megbetegedések fertőzőek, így a közösség egészségvédelme érdekében azokon a részvétel általában kötelező.

Az ellátások igénybevitelének ellenőrzése

Az egészségügyi szolgáltatások igénybevitelét ellenőrzi az egészségbiztosító. Ennek keretében összesíti a beteg által társadalombiztosítási támogatással igénybe vett egészségügyi szolgáltatásokat. Az összesítés érdekében a személyes- és egészségügyi adataira vonatkozóan adategyeztetést is kezdeményezhet a beteggel a lakó- vagy tartózkodási helyén, aki köteles ebben közreműködni, illetve, helyszíni ellenőrzést is végezhet.

Ha az adategyeztetés, helyszíni ellenőrzés során az érintett beteg az egészségbiztosító által megállapított összesítésben szereplő valamely egészségügyi szolgáltatás igénybevitelét vitatja, az egészségbiztosító az adott egészségügyi szolgáltatást rendelő, illetve az azt nyújtó egészségügyi szolgáltatónál rendelkezésre álló dokumentációt is ellenőrzi.

Ha az igénybe vett ellátások összesítése, illetve az adategyeztetés során az egészségbiztosító megállapítja, hogy a beteg jogalap nélkül és felróhatóan vette igénybe gyógyszer, gyógyászati segédeszköz és gyógyászati ellátás ártámogatását, akkor köteles lesz azt megtéríteni (közgyógyellátás esetén pedig a közgyógyellátás keretében kifizetett összeget is).

Az adategyeztetés, helyszíni ellenőrzés után az ellátásban részesült személy lakóhelye szerint illetékes regionális egészségbiztosítási pénztár ún. megtérítésre kötelező határozattal, a támogatás igénybevitelétől számított öt éven belül (bűncselekmény esetén a büntethetőség elévüléséig) érvényesíti a követelést.

Utazási költségtérítés

A megelőzés, a szűrővizsgálatok egészségmegőrzésben játszott szerepét kívánja elősegíteni, hogy 2003. január 1-jétől a betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló szervezett szűrővizsgálat igénybevitelével kapcsolatban felmerült [utazási költségekhez](#) az egészségbiztosító [támogatást nyújt](#), **ha azt behívás alapján vették igénybe.**

Ha a szűrővizsgálatra csoportos utazással való részvételhez az önkormányzat térítésmentes közlekedési eszközt biztosít, akkor a szűrővizsgálatról szóló – a vizsgálaton érvényesített – értesítő alapján az utazási költségtérítésre az önkormányzat jogosult.

Ebben az esetben az önkormányzat az átadott értesítők után az utazási költséghez egyébként járó támogatás hatvan százalékának megfelelő összegre jogosult utazási költségtérítésként.

JOGSZABÁLYOK:

1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól

érintett szakaszok 2. § (1), 3. §, 5/B. § aa) b), 6. § (2), 10. § 11. § a), 18. § (6) b) (9) (11) 22. § 29. § (4) 38/B. § 70. § (1) c), (2), (5)

1997. évi CLIV tv. az egészségügyről

érintett szakaszok: 3. § ka); 79. §, 81. – 82. §

51/1997. (XII. 18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról

49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról

4/2000 (II.25.) EüM rendelet a házi orvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről

érintett szakaszok: 2. §, 4. §

26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról

fontosabb, vonatkozó szakaszok: 1. §, 2. § (1) 2–5. számú melléklet

48/1997. (XII. 17.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető fogászati ellátásról

érintett szakaszok 2–3. § és 1. számú melléklet

217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról

érintett szakasz: 12/A. § (15) 12/B. § 13/A. §

284/1997. (XII. 23.) Korm. rendelet a térítési díj ellenében igénybe vehető egyes egészségügyi szolgáltatások térítési díjáról